

Jaarverslag Comité Schone Lucht 2023

Juni 2024

Inhoud

1. Doel en werkwijze Comité Schone Lucht

2. Activiteiten in 2023

2.1 Opinie artikelen

2.2 Campagnes

2.3 Overleg met Nederlandse en Europese politiek

3. Resultaten en impact

3.1 Vergroting bewustzijn in maatschappij over negatieve effecten biomassaverbranding

3.2 Biomassa in verkiezingsprogramma's najaar 2023, kamervragen en moties biomassa

3.3 Biomassa in EU parlement

4. Financiën 2023

4.1 Winst- en verliesrekening

4.2 Balans 31 december 2023

4.3 ANBI-status

5. Website, nieuwsbrieven en social media

6. Werkzaamheden 2024

1. Doel en werkwijze Comité Schone Lucht

Comité Schone Lucht (CSL) fungeert non-stop als intermediair tussen de politiek, de industrie (bosbouw & energiesector) en de wetenschap, en vertaalt actuele ontwikkelingen op een aansprekende manier naar de samenleving via:

- a. (sociale) media optredens;
- b. opinie artikelen;
- c. lokale, regionale en (inter)nationale acties;
- d. petitie's, verzoek- en bezwaarschriften. Brieven aan Nederlandse en Europese politiek;
- e. (praktijk)reportages en documentaires.

Doel is:

- kennis en het bewustzijn te vergroten over de noodzaak om CO₂-emissies, luchtvervuiling en natuurvernietiging terug te dringen en daarmee bewoners te mobiliseren om sociaal en politiek actief te zijn.

- de politieke besluitvorming in Nederlands en Europees parlement te beïnvloeden.

De huidige campagne van de Stichting is gericht op het stoppen van biomassaverbranding voor energieopwekking.

In hoofdstuk 2 een weergave van de activiteiten uitgevoerd in 2023.

2. Activiteiten in 2023

2.1 Opinie artikelen

Meer dan 30 publicaties vonden plaats, onder andere in landelijke Nederlandse kranten, internationale kranten en bekende websites. Deze publicaties zorgden ervoor dat de publieke opinie in Nederland tegen biomassaverbranding verder toenam (zie bijlage 1 voor de publicaties).

2.2 Campagnes

In 2023 zijn door Comité Schone Lucht diverse campagnes gevoerd, onder meer:

a. Campagne ‘Biomassa uit EU-richtlijn (RED)

Gedurende 2023 zijn de Nederlandse minister voor Klimaat en energie, Nederlandse parlementsleden, europarlementariërs en de EU Klimaatcommissaris benaderd om expliciet te kiezen voor ambitieuze doelstellingen en het uitsluiten van biomassaverbranding in de concept-richtlijn Hernieuwbare energie (REDIII). Dit heeft tot veel bewustzijn over de grote nadelen van ‘biomassaverbranding voor energie’ bij politici en bestuurders gezorgd. Minister Jetten is nadrukkelijk gevraagd om in de Europese ministerraad te pleiten voor ambitieuze doelen in de nieuwe REDIII. Nederlandse euro-parlementariërs zijn geïnformeerd over de grote nadelen van biomassaverbranding voor energie. Zie ook de campagne ‘Ronde Tafel Biomassa tegen import Estse houtpellets’. De Richtlijn REDIII is op 20 november 2023 in werking getreden. De lidstaten krijgen een periode van 18 maanden om RED III om te zetten in de nationale wetgeving (deadline 20 mei 2025).

Alle politieke partijen hebben biomassaverbranding als onderwerp in hun verkiezingsprogramma (verkiezingen 22 november 2023).¹ Biomassaverbranding voor energie wordt in de meeste verkiezingsprogramma’s als klimaatmaatregel afgewezen.

In de week voorafgaande aan COP28 in Dubai, heeft CSL samen met de internationale coalitie van natuuractiegroepen (uit Nederland, Europa, Afrika en Noord-Amerika) een dringende boodschap gestuurd aan Wopke Hoekstra, de nieuwe EU Klimaatcommissaris, via een brandbrief en een visuele Art Action - ‘ICARUS’ - in Brussel op Place du Luxembourg.²

b. Campagne Vattenfall

De campagne Vattenfall bestaat uit diverse onderdelen:

* Internationale demonstraties tegen Vattenfall: Vattenfall. Tijdens de aandeelhoudersvergadering van Vattenfall op 26 april 2023 zijn gelijktijdig in Nederland, Zweden, Duitsland en het Verenigd Koninkrijk demonstraties tegen het biomassaverbrandingsbeleid van Vattenfall gehouden. Comité Schone Lucht demonstreerde aan de poort van de energiecentrale Diemen van Vattenfall.³

* Beroep Raad van State tegen Omgevings- en natuurvergunning van geplande biomassacentrale Diemen van Vattenfall. Publiciteit heeft plaatsgevonden over:

- de rechtszitting over het beroep van de Raad van State (21 februari 2023);

- de uitspraak van de Raad van State met vernietiging van de Omgevingsvergunning (30 augustus 2023).⁴

- de toekenning van nieuwe SDE-subsidie voor de biomassacentrale Diemen van Vattenfall ondanks een subsidiestop (30 augustus 2023). Een bezwaar en vervolgens een beroep is hiertegen ingediend.⁵

- het ‘onhold zetten’ van de bouwplannen voor de biomassacentrale door Vattenfall (22 september 2023).⁶

* protest tegen “duurzaamheidscampagne Vattenfall met actrice Cara Delevingne” (4 augustus

¹ <https://comiteschonelucht.nl/biomassaverbranding-afgewezen-door-veel-politieke-partijen/>

² <https://comiteschonelucht.nl/boodschap-aan-wopke-hoekstra-voor-cop28-uitsluiten-verbranding-houtige-biomassa-van-mondiale-doelstelling-re/>

<https://comiteschonelucht.nl/en/urgent-call-to-wopke-hoekstra-cop28-with-letter-art-action-in-brussels/>

³ <https://comiteschonelucht.nl/the-clean-air-committee-protests-by-the-gates-of-the-vattenfall-gas-plant/> ;

<https://comiteschonelucht.nl/en/a-message-to-vattenfall/> ; <https://comiteschonelucht.nl/vattenfall-civil-society-groups-in-sweden-germany-netherlands-and-brussels-call-out-vattenfalls-investments-in-wood-bioenergy-and-continued-fossil-fuels-burning/>

⁴ <https://comiteschonelucht.nl/biomassacentrale-vattenfall-omgevingsvergunning-ingetrokken/>

<https://comiteschonelucht.nl/en/justice-has-triumphed-great-win-for-our-forests-biodiversity-and-air-quality/>

⁵ <https://www.parool.nl/amsterdam/vattenfall-kreeg-miljoenensubsidie-voor-biomassacentrale-bij-diemen-ondanks-subsidiestop~b3ab9e7a/>

⁶ <https://comiteschonelucht.nl/aankondiging-vattenfall-biomassa-on-hold-is-klassieke-truc/>

2023).⁷

c. Campagne Ronde Tafel Biomassa tegen import Estse houtpellets

Op 15 juni 2023 heeft de Ronde Tafel Biomassa in de Commissie Economische Zaken en Klimaat van de Tweede Kamer plaatsgevonden. De Tweede Kamer heeft daarbij zowel voor als tegenstanders van biomassaverbranding voor energie gehoord. Aanvankelijk zou de Ronde Tafel Biomassa op 16 februari 2023 plaatsvinden maar is toen op het laatste moment afgelast. Op nadrukkelijk aandringen van Comité Schone Lucht heeft de Ronde Tafel in juni alsnog plaatsgevonden. Een van de grote bezwaren die aan de orde kwam was dat de Estse houtpellets die door Nederlandse kolencentrales worden geïmporteerd, afkomstig zijn van onder meer Estse veenbossen (houtpelletproducent Granuul Invest). Dat is niet toegestaan. In 2024 importeren de Nederlandse kolencentrales hun houtpellets vanuit het zuid-oosten van de VS (van houtpelletproducent Enviva). Estse houtpellets worden nu door Granuul Invest met name afgezet aan Deense energiebedrijven.⁸

d. Campagne 'BECCS, averechtse klimaatoplossing en valse belofte'

In het najaar 2023 is energiebedrijf RWE gestart met een mer-procedure (milieu-effectrapportage) voor de ombouw van haar twee Nederlandse kolencentrales Eemshaven en Amer naar BECCS (Bioenergy with carbon capture and storage; 100% houtverbranding met CO₂-afvang en opslag). Comité Schone Lucht heeft haar visie en commentaar op de Notitie Rijkswidte en Detail voor de twee mer (NRD; 'Startnotitie mer-procedure') aan de bevoegde gezagen (provincie Groningen en Noord-Brabant) en de Commissie mer gestuurd. Het milieu-effectrapport zal waarschijnlijk in 2024 worden gepubliceerd. Na vaststelling volgt de procedure voor de Omgevings- en Natuurvergunning. Op de website van CSL is uitgebreide informatie te vinden over de bezwaren mbt BECCS.⁹

e. Campagne statements pro-biomassa wetenschappers

Comité Schone Lucht heeft commentaar geleverd op Nederlandse wetenschappers die biomassaverbranding als hernieuwbare energie in media ondersteunen. Zie de publicaties hierover:

* 3 april 2023, NRC. Aanklacht tegen pro-biomassaprofessor Gert-Jan Nabuurs. Biomassa niet hernieuwbaar, toch subsidies.¹⁰

* Op 6 mei nam prof Junginger (universiteit Utrecht) deel aan handelsmissie uit de VS met als doel de import van houtpellets vanuit de VS voor energieopwekking in Nederlandse kolencentrales te bevorderen. CSL publiceerde daar een reactie op.¹¹

2.3 Overleg met Nederlandse en Europese politiek

Dertien brieven met betrekking tot informeren en adviseren over biomassaverbranding en over

⁷ <https://comiteschonelucht.nl/vattenfall-duurzaamheidscampagne-deze-zomer-stuit-op-protest/>; <https://comiteschonelucht.nl/csl-versie-van-vattenfall-en-cara-delevingnes-gezichtsmist-van-industriële-uitstoot/>; <https://comiteschonelucht.nl/en/new-summer-sustainability-campaign-vattenfall-encounters-protest-in-society/>; <https://comiteschonelucht.nl/en/csl-version-of-vattenfall-and-cara-delevingnes-face-mist-with-emissions/>

⁸ <https://www.bnnvara.nl/joop/artikelen/de-bedenklijke-rol-van-biomassa-in-de-energietransitie>
<https://comiteschonelucht.nl/rondetafelgesprek-biomassain-commissie/>
<https://www.ad.nl/binnenland/scherpe-kritiek-op-verbranden-klimaatneutrale-biomassa-doorgaan-is-echt-dramatisch~a5047d81/>
<https://www.telegraaf.nl/nieuws/307598678/biomassa-straks-misschien-weer-uit-den-boze>

⁹ <https://comiteschonelucht.nl/rwe-energiecentrale-eemshaven-volledig-op-biomassa-is-desastreus/>
<https://comiteschonelucht.nl/rwe-start-controversieel-vergunningenproces-voor-biomassa-met-beccs-amercentrale/>
<https://comiteschonelucht.nl/nieuwsbrief-17-11-2023/>
<https://comiteschonelucht.nl/averechtse-klimaatoplossing-en-valse-belofte-beccs/>
<https://comiteschonelucht.nl/broeikasgasverwijdering-verklaring-van-wetenschappers-en-economen/>

¹⁰ <https://www.nrc.nl/nieuws/2023/04/02/biomassa-niet-duurzaam-toch-subsidies-a4161072>

¹¹ <https://www.bnnvara.nl/joop/artikelen/minister-jetten-moet-de-schaamteloze-biomassa-industrie-beperken-in-plaats-van-stimuleren>

aanscherping van REDIII-doelstellingen zijn verzonden aan klimaatminister Jetten, Kamerleden van de Commissie Economische Zaken en Klimaat (Cie EZK), Europarlementariërs en de nieuwe Nederlandse EU-klimaatcommissaris Wopke Hoekstra (zie bijlage 2).

Naar aanleiding van bovenstaande brieven heeft veelvuldig overleg met Nederlandse kamerleden, europarlementariërs en bewindslieden plaatsgevonden.

In 2023 zijn vier sets aan kamervragen over het stoppen van biomassaverbranding voor energie bij de Nederlandse regering ingediend (zie bijlage 3). In 2023 zijn er vijf moties ingediend in de Tweede Kamer over het beëindigen van biomassaverbranding voor energie (zie bijlage 4). Daarop volgende moties in 2024 hebben vervolgens geleid tot substantiele meerderheden in de Tweede Kamer voor het sterk ontmoedigen van de import van houtige biomassa voor energieopwekking en het stoppen van nieuwe subsidies hiervoor.¹²

3. Resultaten en impact

3.1 Vergroting bewustzijn in maatschappij over negatieve effecten biomassaverbranding

De opinie artikelen, persberichten, campagnes en het overleg met de Nederlandse en Europese politiek hebben bij de Nederlandse burgers, media, de Nederlandse en Europese politici en bewindslieden tot vergroting van het bewustzijn over de negatieve effecten van biomassaverbranding op klimaat, biodiversiteit en luchtkwaliteit geleid. Daarbij is de aandacht ook gericht op échte hernieuwbare energie, en de noodzaak van energiebesparing en bosbescherming.

3.2 Biomassa in verkiezingsprogramma's najaar 2023, kamervragen en moties biomassa

In de diverse verkiezingsprogramma's van politieke partijen voor de verkiezingen van 22 november 2023 voor het nieuwe Nederlandse parlement is de afbouw van biomassaverbranding prominent opgenomen. Tijdens de formatie van een nieuw kabinet in 2024 zal CSL biomassaverbranding nadrukkelijk onder de aandacht brengen. In 2023 zijn veel kamervragen over biomassaverbranding gesteld, en moties tegen biomassaverbranding ingediend. CSL is daarbij vaak geraadpleegd. Kamervragen en moties hebben het bewustzijn over de negatieve impact van biomassaverbranding ook vergroot.

3.3 Biomassa in EU parlement

Door politieke druk van CSL in samenwerking met de Internationale Coalitie tegen Biomassaverbranding is de bewustwording over de grote bezwaren tegen biomassaverbranding en BECCS ook verder vergroot. Weliswaar is de uiteindelijk aangenomen REDIII op het onderdeel 'biomassaverbranding voor energie' zwak en wordt biomassaverbranding nog steeds als hernieuwbare energie aangemerkt. Tijdens de implementatie van REDIII in de Nederlandse wetgeving (deadline 20 mei 2025) zal CSL aandringen op een veel verdergaande ambitie mbt het stoppen van houtverbranding als vorm van hernieuwbare energie.

¹² <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/moties/detail?id=2024D15962&did=2024D15962> Aangenomen motie over de import van houtige biomassa uit het buitenland sterk ontmoedigen en geen nieuwe subsidies hiervoor verstrekken. dd 18 april 2024.

4. Financiën 2023

4.1 Winst- en verliesrekening

Tabel 1. Winst- en verliesrekening 2023 (bedragen in euro`s)

Opbrengsten	
Fondsen	105.000
Giften	2.723
Donaties	600
Totaal	108.323
Kosten	
Honoraria	26.420
Campagnekosten	64.407
Publiciteitskosten	8.493
Reis- en verblijfskosten	1.435
Bankkosten	272
Algemene kosten	1.515
Totaal	102.542
Subtotaal	5.781
Resultaat	5.785
Ontvangen rente	4

4.2 Balans 31 december 2023

Tabel 2. Staat van bezittingen en schulden per 31-12-2023 (bedragen in euro`s)

Activa	
Afdracht omzetbelasting	15.045
Nog te ontvangen fondsen	9.000
Bank	34.953
Totaal	58.997
Passiva	
Algemene reserve	13.212
Bij: resultaat lopend boekjaar	5.785
Nog te betalen	40.000
Totaal	58.997

4.3 ANBI-status

Vanaf 1 januari 2023 heeft CSL de zogenaamde ANBI-status (algemeen nut beogende instelling).

5. Website, nieuwsbrieven en social media

Om politici, media en collega-organisaties nog beter te informeren, heeft CSL een nieuwe website met diverse functionaliteiten om informatie goed te presenteren en goed te communiceren.

In 2023 zijn twaalf nieuwsbrieven van CSL verstuurd. Zie:

<https://comiteschonelucht.nl/category/nieuwsbrieven/>. Deze nieuwsbrieven worden verstuurd naar burgers, wetenschappers, NGO's, politici en journalisten.

Via social media (<https://x.com/comschonelucht>) wordt informatie gedeeld over de negatieve effecten van het verbranden van biomassa voor energie.

6. Werkzaamheden 2024

In 2024 zal CSL haar werkzaamheden voortzetten, in lijn met het beleidsplan dd september 2023.

6.1 Negatieve effecten biomassaverbranding blijvend op agenda

CSL is een inspirerend voorbeeld gebleken voor veel burgerinitiatieven in zowel Nederland als Europa¹³ die strijden tegen biomassacentrales in hun regio. En ook voor burger- en bosbeschermingsorganisaties in de landen waar de houtpellets vandaan komen (Baltische staten¹⁴, VS¹⁵), die in samenwerking met CSL campagne voeren tegen de desastreuze gevolgen van bosbouw en -kap voor de export, maar ook tegen mensenrechtenschendingen en milieuvervuiling.

Het biomassadebat is zo gepolariseerd geworden dat veel media er niet meer aan durven te komen. In plaats van een open debat worden milieu- en natuurorganisaties, waaronder Comité Schone Lucht, regelmatig geconfronteerd met negatieve behandeling en intimidatie uit de industrie¹⁶. Om deze reden is het ecologische handelingsperspectief van natuurbeschermers essentieel. Grote reguliere milieuorganisaties namen tussen 2016-2021 niet actief deel aan de biomassadiscussie vanwege hun commitment aan het Convenant Duurzaamheid Biomassa met de energiebedrijven (2015).¹⁷ CSL sprong in deze leemte, opende de discussie en fungeerde als voorloper. CSL veroorzaakte een paradigmaverschuiving ten aanzien van biomassa: van biomassa als oplossing (in de periode 2000-2020) naar biomassa als duurzaamheidsprobleem en naar het onmiddellijk stoppen van subsidies voor nieuwe biomassacentrales (kabinetsbesluit 22 april 2022).

Het bedrijfsleven volgt deze politieke ontwikkelingen in Nederland op de voet. Biomassa-ontwikkelingen en protesten in Engeland (biomassacentrale Drax), Japan, Korea en Amerika worden door de sector ook goed in de gaten gehouden. Multinationals zoals Vattenfall vrezin

¹³ <https://you.wemove.eu/campaigns/the-eu-must-protect-forests-not-burn-them-for-energy>

¹⁴ <https://elfond.ee/uudised/raport-kasvav-noudlus-biomassi-jarele-annab-eestis-ja-latis-metsaraiele-hoogu>

¹⁵ <https://dogwoodalliance.org/2022/05/statement-one-step-closer-to-the-end-of-biomass-subsidies-in-the-netherlands/>

¹⁶ <https://www.volkskrant.nl/columns-opinie/opinie-activisme-tegen-biomassa-kan-leiden-tot-meer-klimaatverandering~bb6a3ce2/>

¹⁷ <https://www.vpro.nl/argos/lees/onderwerpen/money-to-burn/2021/milieuorganisaties-trekken-zich-per-direct-terug-uit-biomassa-akkoord.html>

reputatieschade door boze burgers. Vattenfall Nederland overkwam acties van CSL (gezamenlijke NGO-brandbrief in combinatie met protestacties in Amsterdam, Berlijn & Zweden in 2018, 2019, 2020, 2021, 2022 en 2023).

Voortzetting van de werkzaamheden van CSL blijft essentieel. In de paragrafen 6.2 t/m 6.5 staan werkzaamheden en acties voor 2024 aangegeven.

6.2 Ambitieuze implementatie REDIII in Nederlandse wetgeving

De Richtlijn REDIII is op 20 november 2023 in werking getreden. De lidstaten krijgen een periode van 18 maanden om RED III om te zetten in de nationale wetgeving (deadline 20 mei 2025). Wat betreft biomassaverbranding blijft de Richtlijn zeer zwak. Biomassaverbranding blijft gedefinieerd als hernieuwbare energie. Door de doelstelling van verdubbeling van het percentage hernieuwbare energie van de huidige 22,5% naar 42,5% in 2030 zal het aandeel biomassaverbranding sterk toenemen, met desastreuze gevolgen voor klimaat en biodiversiteit.¹⁸ Een ambitieuze implementatie van de richtlijn wat betreft het stoppen van biomassaverbranding in de Nederlandse wetgeving is na de definitieve vaststelling in oktober 2023 van groot belang.¹⁹ CSL zal voor een ambitieuze implementatie aan het kabinet en parlement voorstellen doen (ambitieuze doelstellingen tav aangescherpte duurzaamheidseisen mbt biomassaverbranding en het stoppen er van), en zal de uitvoering van de verdere implementatie van biomassabeleid op de effecten van klimaat en natuur nauwlettend volgen. Daarbij is voortzetting van CSL in samenwerking met het (inter)nationale netwerk essentieel.

6.3 Vervolg juridische procedure geplande biomassacentrale Diemen van Vattenfall/ BECCS van energiebedrijf RWE

De rechtszitting bij de Raad van State met betrekking tot het hoger beroep door milieuorganisatie MOB in samenwerking met Natuurmonumenten en Comité Schone Lucht tegen de omgevings- en natuurvergunning heeft op 21 februari 2023 plaatsgevonden. Op 30 augustus 2023 - een half jaar later - heeft de Raad van State de Omgevingsvergunning van de geplande biomassacentrale vernietigd. Anderhalf jaar later heeft de Raad van State nog steeds geen uitspraak gedaan inzake het beroep tegen de natuurvergunning. CSL blijft dit dossier op de voet volgen.

CSL gaat in 2023 in beroep tegen de door de minister toegekende nieuwe biomassasubsidie voor de geplande biomassacentrale (na de stopzetting van nieuwe biomassasubsidie in april 2022).

CSL zal in 2024 de (te publiceren) milieu-effectrapporten van de koolstofafvang- en opslag (CCS) van de twee kolencentrales van RWE (Eemshaven en Amercentrale) beoordelen.

6.4 Acties bij nieuwe relevante Europese richtlijnen

In 2024 zullen nieuwe relevante Europese richtlijnen door het Europese parlement worden behandeld. CSL zal over deze nieuwe richtlijnen aan onder meer de Nederlandse

¹⁸ <https://comiteschonelucht.nl/nieuwe-eu-richtlijn-hernieuwbare-energie-vastgesteld-bescherming-bossen-en-biodiversiteit-verder-onder-druk-door-hogere-hernieuwbaarheidsdoelen/>
<https://www.consilium.europa.eu/nl/press/press-releases/2023/03/30/council-and-parliament-reach-provisional-deal-on-renewable-energy-directive/> Op 9 oktober 2023 is de REDIII definitief door het Europees parlement vastgesteld.

¹⁹ <https://twitter.com/fenokkio/status/1657086171976019968?s=20>

Europarlementariërs voorstellen doen voor de noodzakelijke aanscherping, en hier campagne over voeren. Het betreft oa de volgende richtlijnen:

- **Carbon Removals Certification Framework (CRCF)**²⁰. Het CRCF betreft het EU-brede vrijwillige kader voor de certificering van koolstofverwijderingen. Op termijn zal koolstofverwijdering (negatieve emissies) volgens de plannen van de EU ook in de (wettelijk gereguleerde) ETS (CO₂-emissiehandel) worden opgenomen. De EU heeft daarbij het voornemen om ook de klimaatmaatregel BECCS (Biomassaverbranding met CO₂-afvang en -opslag) als zgn negatieve emissie aan te merken. Beleidsmakers worden geïnformeerd over het feit dat BECCS niet CO₂-negatief is en een verkeerde (juist averechts werkende) klimaatmaatregel is. Zie de plannen²¹ van RWE om de Nederlandse kolencentrales Eemshaven en Amer om te bouwen naar BECCS.

- **EU Ontbossingsverordening** (EU Deforestation Regulation, EU DR) is per 1 januari 2025 van kracht. Onderzocht wordt in hoeverre de import van houtpellets uit de Baltische staten en het zuidoosten van de VS in strijd is met de EU DR. De betrouwbaarheid van het risicobeoordelingsproces van boskap dient te worden onderzocht.

- **EU Natuurherstelwet** (EU Nature Restoration Law, NRL) is door de EU vastgesteld. Doelstelling mbt bossen is oa een toename van het aantal bosvogels en het planten van 3 miljard bomen in de EU lidstaten (deadline 2030).

- **EU Forest Monitoring Law** (FML, het verbeteren en harmoniseren van data over de ecologische kwaliteit van bossen en het bosbeheer). Het beoordelen en becommentariëren van de genoemde nieuwe Richtlijnen zal plaatsvinden in samenwerking met de internationale collega-NGO's.

- **Nationale Klimaat- en Energieplan (NECP2024)**. Onderzocht wordt in hoeverre het NECP2024 (juni 2024) transparante en voldoende gegevens bevat over biomassa die verbrand is en voor energieopwekking verbrand gaat worden.

6.5 Voortzetting campagnes

CSL zal via haar campagnes media, burgers en politiek blijvend voorlichten over de grote risico's van het verbranden van bosbiomassa, en het grote belang van het stoppen van subsidies voor deze schadelijke industrie. Daarbij wordt tevens gewezen op de oplossingen zoals het investeren in échte hernieuwbare energie, energiebesparing en het vastleggen van CO₂ door bosbescherming. Voortzetting van de campagne zal plaatsvinden via de werkwijze zoals aangegeven in paragraaf 1:

- a. (sociale) media optredens;
- b. lokale, regionale en (inter)nationale acties;
- c. petitie's. Verzoek- en bezwaarschriften. Brieven aan Nederlandse en Europese politiek;
- d. opiniestukken in de media;
- e. (praktijk)reportages en documentaires.

²⁰ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/nl/ip_24_885 EU-brede vrijwillige kader voor de certificering van hoogwaardige koolstofverwijderingen.

²¹ <https://benelux.rwe.com/pers/2023-06-20-beccus-project-levert-met-emissiereductie-en-koolstofverwijdering-cruciale-bijdrage/>

Bijlagen

1. Artikelen Comité Schone Lucht in Nederlandse en internationale media

Er vonden 30 publicaties plaats, onder andere in landelijke Nederlandse kranten, internationale kranten en bekende websites. Deze publicaties zorgden ervoor dat de publieke opinie in Nederland tegen biomassaverbranding verder toenam. Publicaties:

30. 13 december 2023, Volkskrant. <https://www.volkskrant.nl/economie/europese-rekenkamer-zeer-kritisch-over-brussels-beleid-rond-biobrandstoffen~b0352c52/> ; <https://comiteschonelucht.nl/en/european-court-of-auditors-very-critical-of-brussels-policy-on-biofuels/>

29. 13 december 2023, website CSL. <https://comiteschonelucht.nl/rwe-start-controversieel-vergunningenproces-voor-biomassa-met-beccs-amercentrale/>

<https://comiteschonelucht.nl/en/rwe-starts-controversial-permit-process-for-biomass-with-beccs-amer-power-plant/>

28. 11 december 2023, NRC. <https://www.nrc.nl/nieuws/2023/12/11/biomassa-de-paria-van-het-klimaatdebat-a4183920> ; <https://comiteschonelucht.nl/en/biomass-the-pariah-of-the-climate-debate/>

27. 10 december 2023, De Gelderlander. <https://www.gelderlander.nl/buitenland/succes-op-klimaattop-dubai-dreigt-volgens-natuurbeschermers-uit-te-draaien-op-ramp-voor-bossen~a6f1c8f2/>

26. 10 december 2023, Algemeen Dagblad. <https://www.ad.nl/buitenland/succes-op-klimaattop-dubai-dreigt-volgens-natuurbeschermers-uit-te-draaien-op-ramp-voor-bossen~a6f1c8f2/> ; <https://comiteschonelucht.nl/en/success-at-the-dubai-climate-summit-threatens-to-turn-into-a-disaster-for-forests-according-to-conservationists-algemeen-dagblad/>

25. 20 november 2023, website CSL. <https://comiteschonelucht.nl/boodschap-aan-wopke-hoekstra-voor-cop28-uitsluit-verbranding-houtige-biomassa-van-mondiale-doelstelling-re/>

<https://comiteschonelucht.nl/en/urgent-call-to-wopke-hoekstra-cop28-with-letter-art-action-in-brussels/>

24. 17 november 2023, website CSL. <https://comiteschonelucht.nl/biomassaverbranding-afgewezen-door-veel-politieke-partijen/>

23. 23 oktober 2023, BNNVara: <https://www.bnnvara.nl/joop/artikelen/ondanks-verkiezingsbeloften-is-nederland-nog-steeds-koploper-bossen-verbranden-onder-de-noemer-biomassa>

22. 14 oktober 2023, Trouw. <https://www.trouw.nl/duurzaamheid-economie/comite-schone-lucht-strijdt-tegen-de-stook-van-biomassa-met-slapeloze-nachten-tot-gevolg~b56c8e61/> <https://comiteschonelucht.nl/en/breaking-clean-air-committee-this-week-in-press-and-media/>

21. 12 oktober 2023, De Telegraaf. <https://www.telegraaf.nl/nieuws/1636674056/het-obstakel-voor-groen-is-timmermans-zelf> ; <https://comiteschonelucht.nl/en/the-obstacle-to-green-is-timmermans-himself/>

20. 29 september 2023, BNNVARA <https://www.bnnvara.nl/joop/artikelen/eu-kiest-nieuwe-leider-maar-ligt-de-prioriteit-bij-het-klimaat-of-toch-de-partijpolitiek> ; <https://comiteschonelucht.nl/en/eu-elects-new-leader-but-is-the-priority-on-climate-or-still-party-politics/>

19. 22 september 2023, website CSL <https://comiteschonelucht.nl/aankondiging-vattenfall-biomassa-on-hold-is-klassieke-truc/>

<https://comiteschonelucht.nl/en/announcement-from-vattenfall-biomass-on-hold-is-a-classic-rhetoric-trick/> Artikelen in vijf landelijke kranten De Telegraaf, Algemeen Dagblad, Volkskrant, NRC, Noord-Hollands Dagblad over de uitspraak van Vattenfall om de ontwikkelingen van haar biomassa-centrale in Diemen voor het warmtenetwerk Amsterdam stil te leggen en onderzoek te doen naar duurzame warmtebronnen.

18. 1 september 2023, website CSL. Raad van State vernietigt omgevingsvergunning biomassa-centrale Diemen van Vattenfall. <https://comiteschonelucht.nl/biomassa-centrale-vattenfall-omgevingsvergunning-ingetrokken/> ;

<https://comiteschonelucht.nl/en/justice-has-triumphed-great-win-for-our-forests-biodiversity-and-air-quality/> Artikelen in Volkskrant, Parool, Telegraaf en NOS nieuws.

17. 30 augustus 2023, Parool. <https://www.parool.nl/amsterdam/vattenfall-kreeg-miljoenensubsidie-voor-biomassa-centrale-bij-diemen-ondanks-subsidiestop~b3ab9e7a/>

16. 4 augustus 2023, website CSL. <https://comiteschonelucht.nl/vattenfall-duurzaamheidscampagne-deze-zomer-stuit-op-protest/> ; <https://comiteschonelucht.nl/csl-versie-van-vattenfall-en-cara-delevingnes-gezichtsmist-van-industriële-uitstoot/> ;

<https://comiteschonelucht.nl/en/new-summer-sustainability-campaign-vattenfall-encounters-protest-in-society/> ; <https://comiteschonelucht.nl/en/csl-version-of-vattenfall-and-cara-delevingnes-face-mist-with-emissions/>

15. 29 juni 2023, BNNVARA: <https://www.bnnvara.nl/joop/artikelen/klimaatcrisis-valt-niet-te-begrijpen-zonder-kennis-van-de-ecologische-crisis>.

14. 15 juni 2023, Algemeen Dagblad, Ronde Tafel Biomassa in Tweede Kamer: <https://www.ad.nl/binnenland/scherpe-kritiek-op-verbranden-klimaatneutrale-biomassa-doorgaan-is-echt-dramatisch~a5047d81/>. Hetzelfde artikel is ook

geplaatst in 4 regionale kranten (Gelderlander, Stentor, Tubantia, Zeeuwse krant).

Nieuwsbrief CSL: <https://comiteschonelucht.nl/rondetafelgesprek-biomassain-commissie/>.

13. 15 juni 2023, Telegraaf, Ronde Tafel Biomassa in Tweede Kamer:
<https://www.telegraaf.nl/nieuws/307598678/biomassa-straks-misschien-weer-uit-den-boze>
12. 13 juni 2023, BNNVARA. Position Paper CSL over Ronde Tafel Biomassa in Tweede Kamer:
<https://www.bnnvara.nl/joop/artikelen/de-bedenkelijke-rol-van-biomassa-in-de-energietransitie>
11. 6 mei 2023, BNNVARA. Deelname van Prof Junginger aan handelsmissie houtpellets van de VS naar Nederland:
<https://www.bnnvara.nl/joop/artikelen/minister-jetten-moet-de-schaamteloze-biomassa-industrie-beperken-in-plaats-van-stimuleren> .
10. 25 april 2023, Website CSL. Protest Vattenfall, Comité Schone Lucht aan de poort: <https://comiteschonelucht.nl/the-clean-air-committee-protests-by-the-gates-of-the-vattenfall-gas-plant/> ; <https://comiteschonelucht.nl/en/a-message-to-vattenfall/> ; <https://comiteschonelucht.nl/vattenfall-civil-society-groups-in-sweden-germany-netherlands-and-brussels-call-out-vattenfalls-investments-in-wood-bioenergy-and-continued-fossil-fuels-burning/>
9. 3 april 2023, NRC. Aanklacht tegen pro-biomassaprofessor Gert-Jan Nabuurs. Biomassa niet hernieuwbaar.
<https://www.nrc.nl/nieuws/2023/04/02/biomassa-niet-duurzaam-toch-subsidies-a4161072> .
8. 3 april 2023, Mongaby. Met interview Fenna Swart, voorzitter CSL. <https://news.mongabay.com/2023/04/eu-woody-biomass-final-policy-continues-threatening-forests-and-climate-critics/>
7. 31 maart 2023, website CSL: <https://comiteschonelucht.nl/nieuwe-eu-richtlijn-hernieuwbare-energie-vestiging-bescherming-bossen-en-biodiversiteit-verder-onder-druk-door-hogere-hernieuwbaarheidsdoelen/>
6. 14 maart 2023, BNNVARA. Rechtszitting Raad van State omgevings- en natuurvergunning biomassacentrale Diemen (Amsterdam) van Vattenfall: <https://www.bnnvara.nl/joop/artikelen/werkelijke-strijd-speelt-zich-af-buiten-de-rechtszaal>
5. 21 februari 2023, Diemer Nieuws. Raad van State zet tijdens rechtszitting groot vraagteken bij vergunning biomassacentrale Diemen (Amsterdam) Vattenfall: <https://www.diemernieuws.nl/nieuws/natuur-en-milieu/308574/raad-van-state-zet-groot-vraagteken-bij-vergunning-biomassacent> .
4. 12 februari 2023, Volkskrant. Iedereen wil warme douches. Maar moet je daarvoor bomen verbranden? Negen vragen over biomassa. <https://www.volkskrant.nl/wetenschap/iedereen-wil-warm-douchen-maar-moet-je-daarvoor-bomen-verbranden-negen-vragen-over-biomassa~b99158cb/>
3. 8 februari 2023, BNNVARA. Certificeren op papier zonder naar het bos te kijken.
<https://www.bnnvara.nl/joop/artikelen/certificeren-op-papier-zonder-naar-het-bos-te-kijken> .
2. 24 Januari 2023, Mongaby. De EU verbodt de import van Russische houtpellets; Zuid-Korea nam ze allemaal over. Incl interview met Fenna Swart, voorzitter CSL. <https://news.mongabay.com/2023/01/the-eu-banned-russian-wood-pellet-imports-south-korea-took-them-all/> .
1. 4 Januari 2023, Dagblad van het Noorden en Telegraaf.
<https://dvh.nl/meningen/Opinie/%E2%80%99Brussel-laet-de-natuur-stikken%E2%80%99-28146513.html> .
<https://www.telegraaf.nl/watuzegt/465555135/brussel-laet-de-natuur-stikken> .

2. Brieven aan politiek

Dertien brieven met betrekking tot informeren en adviseren over biomassaverbranding en over aanscherping van REDIII-doelstellingen zijn verzonden aan klimaatminister Jetten, kamerleden van de Commissie Economische Zaken en Klimaat (Cie EZK), Europarlementariërs en de nieuwe Nederlandse EU-klimaatcommissaris Wopke Hoekstra. Het betreft de onderstaande brieven.

13. 20 November 2023. Brief aan nieuwe Nederlandse Europese Klimaatcommissaris Wopke Hoekstra:
<https://comiteschonelucht.nl/en/letter-to-eu-climate-commissioner-w-hoekstra-on-on-global-renewables-target-before-cop-28/>
12. 9 september 2023. Verzoek per brief aan Nederlandse Europarlementariërs van de ENVI-commissie om EU-commissaris Sinkevicius te bevragen waarom de voorschriften voor de Wet Bosmonitoring nog niet zijn gepubliceerd. Publicatie in het eerste kwartaal van 2023 is door de EU-commissie beloofd.
11. 3 september 2023. Brief aan Nederlandse leden van het Europees Parlement met oproep tot ambitieuze implementatie van de REDIII met betrekking tot biomassaverbranding en verzoek dit aan de orde te stellen tijdens het plenaire debat op 12 september 2023 in het EU-parlement.
10. 3 augustus 2023. Brief aan minister Klimaat en staatssecretaris Milieu over aanscherping duurzaamheidscriteria voor biograndstoffen en implementatie REDIII in de Nederlandse wetgeving. <https://comiteschonelucht.nl/brief-aan-minister-ezk-en-stas-ienw-aanscherping-biograndstoffenbeleid-en-duurzaamheidscriteria-bij-implementatie-red-noodzakelijk/>
9. 14 juli 2023. Brief aan minister Klimaat. Verzoek tot een stop op nieuwe biomassa-subsidies totdat REDIII is aangenomen.
8. 13 juni 2023. Spoedbrief internationale coalitie over import houtpellets aan minister Klimaat en Commissie EZK:
<https://comiteschonelucht.nl/spoedbrief-internationale-coalitie-van-milieuorganisaties-aan-de-nederlandse-kamer/>

7. 12 juni 2023. Position Paper over import Estse houtpellets van CSL verzonden aan alle 150 Nederlandse Kamerleden. <https://comiteschonelucht.nl/de-discutabele-rol-van-biomassa-in-de-energietransitie/>
6. 12 juni 2023. Brief aan minister Jetten en NECP-coördinator (met copy aan Commissie Economische Zaken en Klimaat) over verbetering van rapportage over biomassa-inzet voor hernieuwbare energie in het ontwerp Nationaal Energie- en Klimaatplan.
5. 12 maart 2023, Brief aan minister Jetten, Permanente Vertegenwoordiging Nederland in EU en aan Nederlandse Europarlementariërs over impasse in REDIII-onderhandelingen: <https://comiteschonelucht.nl/oproep-aan-minister-jetten-mbt-impasse-in-onderhandelingen-over-het-verbranden-van-bossen-voor-hernieuwbare-energie-in-de-red/>
4. 23 februari 2023, Brief aan minister Jetten, Permanente Vertegenwoordiging Nederland in EU en Commissie EZK inzake toezegging REDIII: <https://comiteschonelucht.nl/brief-aan-minister-jetten-inzet-nederland-in-eu-raad-bij-trilogie-red/>
3. 2 februari 2023, Brief aan minister Jetten met verzoek om stevige actie tegen voorstel EU-voorzitter Zweden om de concept REDIII verder af te zwakken.
2. 11 januari 2023, Brief aan Nederlandse Europarlementariërs inzake verdediging en ratificatie plenaire standpunt Europees Parlement over limiet en reductie biomassaverbranding in dialoog REDIII.
1. 9 januari 2023, Brief aan Permanente Vertegenwoordiging Nederland in EU en Nederlandse ambtenaren Klimaatministerie inzake prioritaire amendementen Europees Parlement in dialoog REDIII.

3. Kamervragen over biomassaverbranding in Nederlandse Tweede Kamer

In 2023 zijn vier sets aan kamervragen over biomassaverbranding bij de Nederlandse regering ingediend:

4. 13 december 2023. Kamervragen over het artikel in het Algemeen Dagblad (dd 10 december 2023) dat het stoken van hout niet is uitgesloten van de doelstelling voor hernieuwbare energie op de klimaatop in Dubai en dat Nederlandse kolencentrales een vergunning willen om over te schakelen op het stoken van houtpellets met CO₂-afvang (antwoorden dd 25 januari 2024). <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/ah-tk-20232024-866.html>
3. 14 juli 2023. Kamervragen over de overname van vier Nederlandse gascentrales (15% van de Nederlandse elektriciteitsproductie) door het Tsjechische energiebedrijf EPH van oligarch Křetínský. EPH koopt ook kolen- en biomassacentrales in de EU op (antwoorden 4 september 2023). <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/ah-tk-20222023-3522.html>
2. 8 juni 2023. Kamervragen over nieuwe biomassasubsidie aan energiebedrijf Vattenfall ondanks stop op betreffende biomassasubsidie (antwoorden 7 juli 2023). <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/ah-tk-20222023-3178.html>
1. 10 januari 2023. Kamervragen (Eerste Kamer) naar aanleiding van onderzoek EIA (Environmental Investigation Agency) over Roemeense biomassa voor energieproductie in West-Europa en beleidsinzet biograndstoffen (antwoorden 11 mei 2023). <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2023/05/11/antwoorden-op-nadere-vragen-inzake-beleidsinzet-biograndstoffen>
<https://open.overheid.nl/documenten/ronl-4bd55312b83eb63bc527d0de117f4f232b66f747/pdf>

4. Kamermoties over het beëindigen van biomassaverbranding

In 2023 zijn er vijf moties ingediend in de Tweede Kamer over het beëindigen van biomassaverbranding voor energie.

In aansluiting op de Rondetafel Biomassa (15 juni 2023) in de Tweede Kamer zijn er drie moties ingediend:

1. Op 20 juni 2023 is de eerste motie over het stoppen van biomassa ingediend.²² Het betreft een motie over het schrappen van prikkels voor BECCS uit het aanvullende klimaatpakket. De motie is niet aangenomen (40% voor en 60% tegen).
2. Een tweede motie is ingediend om de regering op te roepen ook inzicht te geven in de biodiversiteitseffecten van het nieuwe klimaatpakket (inclusief biomassaverbranding). Deze motie is aangenomen.²³

²² <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/moties/detail?id=2023D27273&did=2023D27273> Motie verworpen.

²³ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/behandeldossier/kst-32813-1257.html> Motie aangenomen.

3. Een derde motie is ingediend om de regering op te roepen de drie pijlers natuurinclusief, natuurgericht en klimaatpositief expliciet te verankeren in de transitiepaden als onderdeel van de visie op het klimaatbeleid na 2030. De motie is aangenomen.

4-5. In december 2023 (na de Nederlandse verkiezingen voor de Tweede Kamer) zijn er twee nieuwe anti-biomassamoties²⁴ ingediend in de nieuwe Tweede Kamer.

* Motie 'Kamer verzoekt de regering om biomassa als greenwashing te bestempelen'. Deze motie is verworpen (stemming januari 2025).

* Motie 'Kamer verzoekt de regering om BECCS voor kolencentrales op geen enkele manier te stimuleren of te faciliteren'. Motie verworpen (stemming januari 2025).

²⁴ Nieuwe moties over biomassa en BECCS in december 2023:

1. Motie 'Kamer verzoekt de regering om biomassa als greenwashing te bestempelen'. Motie verworpen (36% voor).

<https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/moties/detail?id=2023Z20694&did=2023D50755>

2. Motie 'Kamer verzoekt de regering om BECCS voor kolencentrales op geen enkele manier te stimuleren of te faciliteren'. Motie verworpen.

https://www.eerstekamer.nl/behandeling/20231220/motie_van_de_leden_christine/document3/f=/vm96gf7u8hyk.pdf